

ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ОМЕЛИ АВСТРІЙСЬКОЇ В СОСНОВИХ ЛІСАХ НПП «ГОЛОСІЇВСЬКИЙ»

*Сотник Л. П., кандидат біологічних наук
Національний природний парк «Голосіївський»
yurchuk7lyuda@ukr.net*

За науковими спостереженнями наукового відділу Парку на території Національного природного парку «Голосіївський» відмічено ураження соснових деревостанів омелою австрійською – вічнозеленою рослиною напівпаразитом, яка вкорінюється високо в гілках старих дерев, де потім розростається в кущики кулеподібної форми [3]. Поширення омели в Україні є дуже не рівномірним та фрагментарним: зона мішаних лісів (Поліський край, фізико-географічні області Волинського Полісся, Житомирського Полісся, Київського Полісся та Чернігівського Полісся) і лісостепова зона (Подільсько-Придніпровський край, Київська та Центрально-придніпровська височинні області). В Україні сумарна площа соснових лісів, уражених омелою австрійською, сягає близько 13500 га [2].

Слід відмітити, що упродовж кількох останніх десятиріч одним із факторів, що позитивно впливають на розширення ареалу поширення, зокрема омели австрійської, є зміна кліматичних умов упродовж останнього століття в бік потепління.

Вивчення розповсюдження омели австрійської свідчить про те, що цей вид поширений в основному в соснових лісах НПП «Голосіївський» на території Лісниківського ПНДВ (південна частина парку) та КП ЛПГ «Конча-Заспа». У Святошинсько-Біличанському лісовому масиві (північна частина парку), який входить до складу НПП Голосіївський без вилучення у землекористувача цей вид поширений значно менше.

Минулорічні спостереження дозволили виявити тенденції щодо її поширення на території Лісниківського ПНДВ у кв. 2, 3, 6, 13, 16, 18, а також у соснових лісах Конча-Заспівського та Дачного лісництв. За таксаційним описом у зазначених кварталах дерева сосни звичайної належать до стиглого та перестійного класу віку, що на нашу думку є однією із основних причин розповсюдження напівпаразита саме в цій частині парку. За результатами наших

спостережень, в більшості випадків омела відносилася до рослин 1-го та 2-го генеративного віку (омела «зріла» ($25 \leq D \leq 50$)).

Натомість у Святошинсько-Біличанському ПНДВ омела австрійська була виявлена поодинокі у кв. 114 та 115 Пуща-Водицького лісництва, де сосни також мають досить поважний вік. На нашу думку, така різниця у поширенні омели австрійської у різних частинах парку пояснюється перш за все тим, що територія парку знаходиться на межі Правобережного Полісся та Лісостепу. Так соснові ліси лісостепової частини Парку розміщуються на більш високій та сухій терасі Дніпра в напрямку на південний схід, а характер лісової рослинності репрезентує північну частину в зоні Лісостепу, де на підвищених ділянках, переважають соснові ліси зеленомохові, наземнокуничникові, чебрецеві та лишайникові в комплексі із дубово-сосновими лісами у зниженнях – орляковими та конвалієвими. Ліси цієї частини НПП «Голосіївський» характеризуються переважно пристигаючими та стиглими деревостанами.

За характером природних комплексів Святошинсько-Біличанський масив значно відрізняється від попередніх ділянок парку, та розміщується на терасі Ірпеня, яка геоморфологічно відрізняється від Дніпровської тераси і репрезентує південну частину лісової зони (Київське Полісся) [1]. Наявність омели австрійської в лісах Святошинського та Київського лісництв майже не виявлено.

На сьогодні вивчення поширення омели австрійської в соснових лісах НПП «Голосіївський» продовжується. Необхідним є здійснення моніторингу щодо впливу цього виду на стан соснових деревостанів Парку.

Список використаних джерел

1. Онищенко, В. А. & Прядко, О. І. (2017). Рослинність Святошинсько-Біличанської частини НПП «Голосіївський». *Збірник статей з нагоди вшанування пам'яті видатного фітосозолога, д.б.н., проф. Т. Л. Андрієнко-Малюк (1938-2016)*, 55-62.
2. Орлов, О. О., Жуковський, О. В., Бородавка, В. О., Бородавка, О. Б., Шевчук, В. В., Матейчик, В. І. & Арват, Л. С. (2023) Омела австрійська (*Viscum album* SSP. *Austriacum* (Wiesb.) Vollm.) у соснових лісах України: сучасний стан проблеми). *Лісівництво і агроеліорація – forestry and forest melioration*, (142), 124-130.
3. Чорнобров, О. Ю., Сотник, Л. П. & Прядко, О. І. Омела австрійська (*Viscum Austriacum* Wiesb) в соснових лісах Національного природного парку «Голосіївський» (м. Київ). *Рослини та урбанізація: матеріали восьмої Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 84-86). 5 березня, 2019, Дніпро, Україна: ДДАЕУ.

Міжнародна науково-практична конференція з нагоди 185-річчя ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України

ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

КИЇВ • 5-6 червня
2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І
САДОВОПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**УЧАСНИКІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В
УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ»
(5 – 6 червня 2025 року)**

КИЇВ – 2025

Міжнародна науково-практична конференція «ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ».

Рекомендовано до друку науковою радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 травня 2025 р.)

Відповідальні за випуск:

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.П. Бала

кандидат технічних наук, доцент О.Ю. Горбачова

© Національний університет біоресурсів і природокористування України,
ННІ лісового і садово-паркового господарства,
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2025